

Linda Winterberg

A pezsgőgyár

A Herzberg-pincészet újjászületése

Linda Winterberg

A
pezsgőgyár 1
A Herzberg-pincészet
újjászületése

Kossuth Kiadó

A fordítás alapja:
Linda Winterberg: *Der Winzerhof – Das Prickeln einer neuen Zeit*
Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin, 2022

Fordította
Tuza Csilla

Szerkesztette
Winter Angéla

Borítóterv és grafika
www.buerosued.de

ISBN 978-963-544-983-5

Minden jog fenntartva

© Aufbau Verlage GmbH & Co. KG, Berlin 2022
(Published with Aufbau Taschenbuch; „Aufbau Taschenbuch”
is a trademark of Aufbau Verlage GmbH & Co. KG)

© Kossuth Kiadó 2023

© Hungarian translation Tuza Csilla 2023

Borítókép © GLIX

I

Wiesbaden, 1945. szeptember 12.

Ezen a napon Henni legszívesebben örökre a Rajnparti villa erkélyén állt volna, hogy a folyó csillogó vizét nézze. Egy másik életben a Rajna mindig is egy boldog világ érzetét keltette benne. De ma már nem. Az utolsó hónapok nehezek voltak, kibírhatatlanok és nyomasztóak. A háború sokáig megkímélte Wiesbadent, azonban februárban a Rajna menti fürdőhely is a szövetségesek látókörébe került, és komoly károkat szenvedett, a bombázások éjszakáin több száz ember veszítette életét. Márciusban a város számára végre véget ért a háború. Ami maradt: romok, széttört életek és álmok, mély sebek és szakadékok a lelkekben.

Henni jobb kezét a nyakában lógó medálra kulcsolta, amely édesanyja fotóját őrizte, aki túl korán hagyta ott őket. Az utóbbi időben gyakran kívánta, bárcsak mellette lenne még, hogy mindenben támogathassa őt. Henni kishúgának, Billének a születésekor halt meg, Henni éppen hétéves volt akkor.

Kinyitotta a medált, és ránézett az anyja képére, amely olyan időkből készült, amikor még senki sem sejtette, hogy Németország arcát két világháború fogja

mindörökre megváltoztatni. Világos haja lágyan omlott a vállára, magasan záródó, hegyes nyakú blúzt viselt. A mosolya szelíd volt, nagy szeme mindenkit rabul ejtett. Lányai közül egyedül Henni örökölte a szalmasárga haját és a kék szemét.

– Talán jobb is, hogy nem élted meg ezt a mai napot – mondta halkán. – Habár most tényleg jó lenne, ha itt lennél. Biztosan minden kérdésemre tudnád a választ. De legalább nem kellett megélned apa halálát...

A kimondott szavak törzsurásként hatoltak a szívébe. Apja, Heinrich Herzberg, pár nappal korábban agyvérzés következtében távozott ebből a világból. A háború vége óta eufóriában élt, tele volt tetterővel.

– Azt mondta, most már felfelé megy az út – folytatta Henni az anyja képmásának, és szemét ellepték a könnyek. – Olyan sok terve volt. Tetszett volna neked a lelkesedése.

– Henni kisasszony – szólt egy hang.

Henni úgy érezte, tetten érték, miközben magában beszélt, gyorsan megtörölte a szemét, és megfordult.

A házvezetőnője, Trude volt az. A jó lélek már több mint negyed évszázada viselt gondot a családra, és Hennit születése óta ismerte.

– Megérkezett a nővére, és magát keresi.

Henni követte Trudét a villába, amely számtalan erkélyével és kiszögellésével kis kastélyra hasonlított, még a nagyapja építtette a 19. század végén. Csodával határos módon nagyrészt épségben élte túl a bombázásokat, csupán néhány ablak tört be, de már ezeket is megjavították.

A szalonban szolid berendezés fogadta az embert. Az osztott ablakszemeken át napfény vetődött a simára csiszolt bükkfa parkettára. Az egyik erkélybeugróban fehér zongora állt, rajta ezüst gyertyatartó. Volt ott egy borvörös anyaggal behúzott és kárpitozott ülőgarnitúra, a világossárgára festett falakon könyvespolcok sorakoztak, és a nyitott, fehér szárnyas ajtón át az étkezőbe lehetett átmenni. Az asztal körül, amelyen egy sárga rózsacsokor díszelgett vázában, nyolc szék állt. Az egyik virág már lekonyult, és lehullajtott pár szirmot. Tökéletes csendélet benyomását keltette.

Henni anyja volt az, aki a szobákat világos színekkel festette ki. Korábban nagyon komor volt minden a faburkolatú falakkal és a sötét huzatú bútorokkal. Csodával határos módon a villa mostanáig elkerülte, hogy elkobozzák az amerikaiak, akik egész lakótömböket foglaltak el, hétről hétre egyre több család vált ily módon hajléktalanná. Henni emiatt már nem csupán a nagymamájával és a kevés megmaradt cseléddel lakott a villában, ugyanis a földszintre néhány napja egy hadiözvegy, Annemarie Köhler költözött be a két gyermekével, egy fiúval és egy kislánnyal, akik hét- és nyolcévesek voltak. A család Luisenstraßen álló lakását pár napja elkobozták, egyik napról a másikra az utcára kerültek, és nem volt hová menniük. Annemarie korábban mosónőként dolgozott a háznál, és amikor a két gyerekekkel és néhány sebtében összeszedett holmival sírva megállt a küszöbön, ugyanolyan kimerülten és fáradtan, ahogy Henni is érezte magát, Henni befogadta őket, hiszen elég nagy volt a ház.

Henni testvére, Lisbeth lépett be. Látogatásának szomorú alkalmából fekete kosztümöt viselt. Kis kalapját az arca előtt lógó vékony neccfátyollal Henni túlzásnak tartotta. Lisbeth hullámos, vörösesszőke haja az álláig ért. A nővérek röviden megölelték egymást üdvözlésként. Lisbeth a szokásos Tosca parfümöt fújta magára, amelyet Henni sohasem szeretett.

– Sajnálom, hogy csak ma érkeztem, kedves – mondta Lisbeth. – Az út Berlinből idáig kész kaland volt. Néha arra gondoltam, ide sem érek a temetésre. De egy véletlen folytán segítséget kaptam, egy régi ismerősöm üzleti ügyben Wiesbadenbe utazott.

Levette a fekete kesztyűjét, az asztalra dobta, és egy pohár sherryt kért Trudétól.

– Mikor kaparják el az öregfiút?

– Az apánkról beszélj! – válaszolta Henni nyersen.

– Csak mert meghalt, nem kell mindjárt dicsőhimnuszt zengenem róla – válaszolt Lisbeth, és elhúzta a száját. – Tudod, hogy bánt velem. Ellentétben veled, én soha nem tudtam a kedvére tenni. Habár Johannes kapcsolatai a legmagasabb kormánykörökkel kétségkívül hozhattak volna némi hasznot.

– Tudod, hogy Papa nem tartotta sokra Johannes „magas kormányköreit” – válaszolta Henni élesen.

Trude sherry helyett egy pohár szódavizet hozott, amelyet Henni köszönettel elfogadott. Egy pezsgőpincészet tulajdonosának a lánya volt, de ez nem jelentette azt, hogy szerette is az alkoholt. Fontos volt számára, hogy mindig tiszta legyen a feje.

– Beszéld csak be magadnak – mondta Lisbeth. – A többi vállalkozóhoz hasonlóan ő is kényszer munkásokkal dolgoztatott, és párttag volt. Ha a saját hasznáról volt szó, akkor félretette a lelkiismeretét.

– Mindketten tudjuk, mi történt volna a pincészetrel és Papával, ha másképp viselkedik – magyarázta Henni. – Megvetette Hitlert.

Lisbeth jelenléte pár perc alatt terhessé vált Henninek. Húga, a másodszületett mindig is kilógott a sorból, és korán fellázadt az apja ellen, aki szabadjára engedte, és megpróbálta elviselni valamennyi allűrjét. Lisbeth a nagynénjéhez utazott Berlinbe, és művészeti tanulmányokat folytatott. Pár héttel megérkezése után megismerkedett Johannes Glauberrel, egy magas rangú SS-tiszttel. Három hónappal később a családjuk távollétében, szűk körben, hirtelen elhatározással összeházasodtak. Lisbeth a Rajna-völgyi rokonoknak Johannest már a férjeként mutatta be. Az apja, akinek a lányai jelentették a világot, és mindig is ellenezte a nemzetiszocialista eszméket, soha nem bocsátott meg neki. Közte és Lisbeth között nagy szakadék keletkezett, soha többé nem békültek ki. Henni legszívesebben nem is szólt volna Lisbethnek apjuk haláláról, de csak nem állta meg, és küldött neki egy táviratot. Rövid időn belül a Herzberg család két patriarchája is elhagyta őket. Martin Herzberg, a nagyapjuk a nagy bombatámadás idején, februárban halt meg a pincészetben. Henni néhány álmatlan és könnyes éjszaka után elhatározta, hogy nem hagyja magát megtörni. A háború véget ért, a Rajna úgy szikrázott a nap-

fényben, mint régen, a romokat eltakarították. Mint legidősebbnek, neki kellett felelősséget vállalni a lerombolt családi üzemért, gondoskodnia mindenről, erősnek lennie, ami nem volt könnyű, mert szerelme, Conrad sem volt mellette. Még mindig izgatottan várta, hogy hírt kapjon róla. Legutóbb a keleti fronton szolgált, de év eleje óta már nem jött tőle levél. Apja röviddel a halála előtt a legrosszabbra gondolt, de Henni nem akarta hallani. Conrad, aki egy martinshali vincellér fia, erős, és haza fog térni – Henni ebbe kapaszkodott.

– Hol van Bille? – kérdezte Lisbeth. – A bájos kis madárfiókánk korábban el sem ment mellőled.

– Már két éve elment – válaszolta Henni –, ápolónő volt a kórházban. Az utolsó levelet hónapokkal ezelőtt küldte Königsberg közeléből.

Újabb aggodalom, amely Henni gondolatait nem hagyta nyugodni éjjelente. Billét egy barátnője beszélte rá a kórházi munkára, és Henni minden rimánkodása ellenére, hogy ne menjen el, egyik napról a másikra eltűnt. Ő is szolgálni és segíteni akart, nemcsak tétlenül nézni az eseményeket. Bille mindig is olyan lány volt, aki állandóan mások jóllétére gondolt. Orvos akart lenni.

Henni azt kívánta, bárcsak visszajönne már, megállna az ajtó előtt a kis barna bőröndjével, ránézne a huncut pillantásával, amelyet mindig annyira szeretett benne. De lehet, hogy meghalt, valahol keleten... Henni alig mert erre még csak gondolni is. Keletről ezekben a napokban tízezrek menekültek; elűzve a hazájukból egy szét-

dúlt, lerombolt országban kerestek menedéket. A pezsgőüzem házmesterének, Gustavnak a felesége mesélte nemrég, hogy a menekülők megfagytak az utcán, a gyerekek és az anyák meghaltak a kimerültségtől. Henni nem akarta hallani ezeket a történeteket. Ezután rémálmok gyötörték, képek Billéről, ahogy holtan fekszik az út menti hóban, miután összerogyott a kimerültségtől. Bille, aki könyörögve nyújtotta feléje a kezét, ahogy kislányként mezítláb hintázott a kertben, és olyan hangosan kacagott, ahogy csak bírt.

Henni az ablakhoz lépett, és kinézett. A Rajnának sem sikerült ragyogó vizével elmosnia a belsejét maradosó keserűséget. Egy pillanatig egyik nővér sem szólalt meg. Lisbeth valamikor Henni mellé lépett, és a karjára tette a kezét.

– Sajnálom ezt a dolgot Billével – mondta, és hangja hirtelen lágyan csengett. – Biztosan visszajön. Ismered Billét. Mindig is egy harcos volt. Ezekben az időkben egyikünknek sem olyan egyszerű. Mi van Conraddal?

A kérdéstől Henninek megint könnyek szöktek a szemébe, és gombócot érzett a torkában. Pislogott, nyelt egyet, és lesütötte a szemét.

– Nem tudom – válaszolta. – Valahol keleten van.

– Talán hadifogságba esett – vélte Lisbeth.

– Akkor nem jött volna róla levél? – kérdezte Henni. – Jönnek levelek. Tudom.

– Talán majd jön – találgatta Lisbeth. – Nem szabad feladnod a reményt.

Henni mélyet sóhajtott, és bólintott. Nem akarta Lisbethtel ezt a beszélgetést lefolytatni. A testvérével,

aki idegen volt számára. Évekig egy olyan férfi oldalán állt, aki ma háborús bűnösnek számít. Vajon mennyire vált náciává?

– Mi van Johannessel? – kérdezte.

– Egy náciatlanítási táborban ül. Nem tudjuk, mikor lesz a pere – válaszolta Lisbeth jeges hangon, és ellépett az ablaktól. Tudatosan ment távolabb. Henni érdeklődése Johannes iránt szemmel láthatóan nem tetszett neki.

– Mit gondolsz, mi lesz a vége? – kérdezte Henni. Tudta, hogy nehéz ügy.

– Őszintén mondom, nem tudom – felelte Lisbeth. – Cinkosként nem tudja kimagyarázni magát. Nekem szerencsém volt, hogy már néhány hónapja külön éltünk. Így engem nem hallgattak ki.

– Külön éltetek? – csodálkozott Henni.

– Igen, külön – mondta Lisbeth, majd a bárhoz lépett, és megint sherryt töltött a pohárba. – Megcsalt a titkárnöjével. A ribanc még gyereket is várt tőle.

A hangja keserű volt. Kortyolt egyet a pohárból.

Maria Herzberg lépett be, és félbeszakította a beszélgetést. Az öreg hölgy lábszárközépig érő, fekete kosztümöt viselt, és egy botra támaszkodott. Szürke haja a válláig ért, és szépen meg volt fésülve. Henniről Lisbethre nézett, és a tekintetében az a zavaradottság tükröződött, amely Hennit megijesztette.

– A hölgyek – mondta Maria gorombán. – Meg tudnák mondani, mit keresnek a házamban?

Lisbeth döbenten és értetlenül nézett a nagymamájáról Hennire.

Egy egyenruhás ápolónő jelent meg az ajtóban, és rögtön gondjaiba vette Mariát.

– Herzberg asszony – mondta, és átölelte. – Ne szaladjon el előlem! Jöjjön, fel akartunk öltözni. Most temetik a fiát.

Maria csodálkozva nézte a nőt.

– Van egy fiam?

– Ezt már megbeszéltük reggel a teánál.

Óvatosan kivezette Mariát a szobából.

– Alzheimer – magyarázta Henni. – Nagypapa halála után napról napra rosszabb lett. A további izgalmak, mint a mai temetés is, még jobban összezavarják.

Még egy gond, ami az eddigiekhez társul. Maria Herzberg, a család egykori lelke, a kedves nagymama, aki helyettesítette az anyjukat, elkezdte elfelejteni a való világot.

Lisbeth nem tudta, mit mondjon. A helyzet szemmel láthatóan letaglózta.

– Hát így állunk – folytatta Henni. – Nem akartuk intézetbe adni, Papa Mertens asszonyt vette fel gondozónak. Meghatóan ápolja a nagyit.

Lisbeth bólíntott, és megkérdezte:

– Szerinted jó, ha ilyen állapotban eljön a temetésre? Kellemetlen helyzetbe hozhat minket.

– De hiszen a fia volt – ellenkezett Henni. Lisbeth szívtelen szavai nem lepték meg. A viszonya Maria nagyival, ahogy ők hívták, sose volt jó. – Joga van hozzá.

Magában még további mondatokat is hozzátett: *Te sokkal inkább lejáratod a családot a jelenléteddel. Egy náci*

felesége hazatér. A lány, akiről mindenki tudja, hogy az apja tizenöt éve nem beszél vele, a sírjához merészkedik. De Henni megtartotta magának a szavait. Nem éri meg veszekedni, sok erejét felemésztené.

Trude megint közelebb lépett.

– Itt az idő – emlékeztetett a temetésre. – Herbert már a kocsiban vár.

Henni hálás volt ezért a félbeszakításért. Lisbeth nem tűnt megfelelő beszélgetőpartnernek ezekhez a nehéz témákhoz. Hirtelen a nagyapját látta maga előtt, ahogy szomorú szemmel figyelte a férfiakat a kötelékekben. Még ma is a fülébe csengenek a halkan elmormolt szavai:

– Haza kellene küldenünk őket.

Nagyapja az első világháborúban szolgált, a Somme mellett a lövészárookban vesztette el a legjobb barátját.

– A háború sosem jelent jót – mondta gondterhelten 1939-ben, amikor az angolok hadat üzentek.

Milyen igaza volt. A Wiesbadenben lévő francia kényszermunkások egy része nem élte túl a februári légitámadásokat. Soha többé nem mehetek haza.

– Köszönöm, Trude – mondta Henni, és Lisbethre nézett, aki megitta a maradék sherryt, és letette a poharát az asztalra. – Akkor menjünk, és adjuk meg apánknak a végtisztességet.

Felvette az asztról a fekete kesztyűjét, és elindultak kifelé a szobából.